

vulkancic.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Назив оригинала:
Katherine Rundell
IMPOSSIBLE CREATURES

Text copyright © Katherine Rundell, 2023
First published in Great Britain in 2023 by Bloomsbury Publishing Plc
Права за српско издање © 2024 Вулкан издаваштво

ISBN 978-86-10-05342-5

Ова књига штампана је на природном рециклираном папиру од дрвећа које расте у одрживим шумама. Процес производње у потпуности је у складу са свим важећим прописима Министарства животне средине и просторног планирања Републике Србије.

КЕТРИН РАНДЕЛ

НЕВЕРОВАТНА СТВОРЕЊА

Превела Звездана Шелмић

Београд, 2024.

*Посвећено у спомену на Клер Хокинс, моју баба-шешку,
која ми је обасјавала дешињсиво*

„Грифон је и четвороножац и покривен је перјем;
тело му је налик на лавље,
али има крила и главу орла.“

Исидор Севиљски, *Еџимолоџије* (око 600. г. н. е.)

„Његова уста су смрт, а његов дах је огањ!“

Еп о Гилјамешу (Месопотамија, око 2000. г. п. н. е.)

Вероватно прво писано помињање змајева

„Певам о путовању бесмртне душе.“

Џон Дон, *Меџемџсихоза* (1601)

ЧУВАРЕВ БЕСТИЈАРИЈУМ

У нашем свету постоји тајно место које је добро скривено, како би било безбедно од нас. То место је дивље и величанствено: земља у којој сва митска створења и даље живе и напредују. Познато је као Архипелаг. То је група од тридесет четири острва: нека су велика попут Данске, нека мала као градски трг. На тим острвима хиљаде магијских створења трче и лете, размножавају се, старе, умиру и поново се рађају. За нас, она су напола заборављена и одавно се сматрају причама за децу. Али нисмо их уништили: преживела су. Има их много, и блистава су, и стварна. То је последње преостало магијско место.

Аванк

Аванк је месојед из мочваре, налик на дабра са очњацима. Зуби аванка, бели попут кости и шиљати попут игле, расту по прст дневно, а животиња их оштри о стење и дрвеће, а понекад и о људе. Мекоћа и раскошна лепота његовог крзна може навести децу да му се неопрезно приближе. Деца која то учине, учине то само једном.

Боромец

Познат је и као зелено јагње. Боромец расте на зеленој стабљици, за коју је повезан петељком. Јагње достиже висину од четврт метра; кожа му је зелена, а вуна бела. Ако поједе сву траву коју дохвати са петељке, и јагње и биљка ће умрети. Због тога многи људи на Архипелагу носе са собом семе и сеју га око боромечеве стабљике, ако је примете. Од боромечеве вуне, коју он својом вољом даје онима којима верује, прави се најмекша тканина у познатом свету; та тканина траје стотинама година и има врло слаб мирис на земљу.

Грифон

Грифони имају тело, реп и задње ноге лава, а главу, крила и предње ноге орла. Не умеју да говоре, али невероватно брзо уче и могу да разумеју целокупан људски језик за неколико дана. Када потпуно одрасту, распон крила им је толики да под њима може да стоји дете. По хладном времену њихово тело зрачи топлоту. Грифон је поузданији од било ког другог глимуријског створења на земљи и у ваздуху; спада у најмагичнија створења на свету. [Додашак, написао Френк Ореаш: Током последњих пет година грифони су постојали све ређи и ређи. Разлој се не зна, али можда је у вези с њашењем глимурије. Верује се да су сада већ близу изумирања.]

Елмираж

Елмиражи су рогати зечеви неописиве лепоте. Уши су им дуге и изнутра ружичасте, а рогови од чистог злата. Током сезоне парења, куда год прође елмираж, из тла избијају нови изданци зеленила; за један сат могу да покрију зеленим тепихом голу ледину. Кажу да елмираж тражи одважне, мудре и добре људе. Краљица Аријен од Литије једном је пожелела да поклони једног свом вернику, али могла је само да гледа како створење одбацује њеног удварача и радосно прилази њеној слушкињи. Зато се удала за слушкињу и живеће су срећно до краја живота, са баштом пуном златорогих зечева.

Змај

У Архипелагу постоји тридесет седам врста змајева. Највећи је црвенокрили змај, који је црн, са црвеном доњом страном крила – а велик је попут катедрале. Најмањи је јакул, који може удобно да седи на зглобу људског палца. Жути змај, узаних крила и дугачког репа, најбржи је на небу, док бронзанорепи водени змај може да дише под водом и зна се да, кад одрасте, проводи целокупан живот у океану, избијајући на површину само да би уловио понеког морнара. Сребрни змај, који може да живи до четири хиљаде година, сматра се најстаријим створењем на свету. Непредвидиве је нарави, као што и приличи некоме ко је толико много видео.

Једнорог

Једнорог се рађа потпуно златан, у другој години постаје сребрн, а у четвртој бео. Воли шумске пределе и меку траву под копитима. Ако га оставе на миру, може да живи више од три стотине година. Једнорози живе од траве и жбуња, али воле и зељасте биљке – лимун-траву, мајчину душицу, а највише нану. Њихов дах може да подари човеку храброст. Длака из репа или гриве једнорога, кад се утка у завоје, може да излечи и смртно тешке ране; зна се да једнорози обилазе бојна поља и удишу живот у пале. Током историје било је описа људи који јашу

једнорога, али то је веома ретко: већина оних који су то покушали на крају су пажљиво и учтиво утабани у тло.

Канко

Канко је створење налик на лисицу, али не веће од миша. Реп му је рачваст, па му омогућава изванредну равнотежу. Зову га и светлосна лисица; плувачка му сија у мраку и користи се за сликање, нарочито у Јапану, одакле и потиче. Има богату интелигенцију, упркос малом статусу, и зна се да доноси срећу. Канково гнездо се не сме дирати; али они се гнезде на незгодним местима – у ципелама, шеширима, џеповима, а једном и у бради једног господина, и то на дан његовог венчања.

Каркаган

Каркадани личе на једнороге, али једнороге мрачне душе и оштрих очњака. Једно од ретких створења у Архипелагу које убија и из забаве, а не само ради хране. Једу месо, највише воле људско, и траву, ради бољег варења. Кожа каркадана по боји варира између чисто беле и љубичасте, а виси му са костију. Рог је црн, а на врху има отров који може изазвати страшну гангрену, парализу и смрт. Може се обуздати помоћу рога једнорога, али пошто је врло мало вероватно да ћете имати једнорога при руци, то је заправо од врло мале помоћи.

Кенџаур

(ж. кентаурида)

Кентаури имају тело коња, а труп и главу човека. Вични су многим занатима, али велики део кентаурске културе тиче се хране, јер морају да једу по десет и више пута дневно како би задовољили потребе снажног тела и моћног мозга. Велики су иноватори у кухињи, а кентаурске гозбе приређују се увек за време пуног месеца, под месечином. Служе шумско воће, нагомилано по метар високо, и жестока пића од дивљих јабука; гозба траје читаве ноћи и наредног дана.

Клуд

Пас величине медведа, потпуно црн, осим што уместо ушију има два пламена. Њима привлачи плен – углавном јелене, дивљу стоку и елмираже – и потом га прождире. Може се издалека приметити по звуку дисања, које личи на шкрипу метала о метал. Једини начин да се клуд убије јесте да се пламен угаси мокром земљом или песком. Клуд живи углавном на острвима где нема људи: врло мало Архипелажана је икада видело клуда. Они који га виде никад то не забораве. [Додајмо Френка Ореаша: осим ако буду поједени, у шом случају вероватно више не ћамоше.]

Кракен

Најстарије од свих морских створења води порекло још из периода креде, дакле, постојало је у исто време кад и тираносаури. Кракен може имати између осам и четрдесет шест пипака, зависно од подврсте. Кад су гладни, језиви су: постоје описи кракена који прождиру и по четири стотине морнара у једном дану, а вир који створе својим пипцима може на дно мора да повуче и огромне бродове. Кракени се обично не селе, већ остају у мору где су се родили, па морнари који имају добре мапе обично успевају да их избегну; али они који плове без мапа ризикују живот.

Лавелан

Лавелан изгледа као мала водена ровчица. Помиње се у сатиричној песми: „Не дај да се удаљи од кућа, у маховину или дрво, јер ће лавелан доћи да га поједе.“ То није добра песма, али је добро упозорење. Лавелан може да отрује извор воде пливајући у њему, и може, иако је мали, зубима да убије и одраслог човека. Лавелан не жели да науди људима, осим ако је изазван, али његово схватање шта значи „изазван“ је врло широко и може да обухвати шмркање, смех и све облике изражајног плеса.

Лунгма

Криллати коњ са крљуштима – често зелен или смеђ, са црним трбухом – очаравајуће лепоте и снаге. Неке лунгме читав живот проведу а да не дотакну земљу. Прилагођени небу више од свих других створова, перу се тако што траже кишне облаке и полако лете кроз њих раширених кожних крила. Лунгма је једини створ на свету који се рађа у ваздуху: мајка лети што више може изнад тла, тако да, када јој ждребе изађе из материце, има довољно времена да развије крила пре него што падне на тло. Са лунгмама треба поступати опрезно: само мали број се икада зближио са људима. Чак и тада, ти људи се повремено пробуде и утврде да су им неки мали делови тела поједени, што може бити веома незгодно – прст, на пример, или пола ува – јер не постоји потпуно питома лунгма.

Манџикора

Мантикора има реп шкорпије, људско лице, зубе и тело лава и карактер саможивог политичара. Постоје крилате подврсте. Мантикоре, као и каркадани, спадају у врло ретка створења која нападају човека чим га виде, чак и кад им није потребна храна. Лажу и убијају из чисте забаве. Заударају на трулеж.

Нереида

Није мудро побркати нереиду са сиреном; то их љути, а њихов бес је врло опасан. Иако живе под водом, немају реп. Коса и врхови прстију су им сребрни, а и кожа им је бледа са сребрнастим сјајем. Глас којим говоре је чудесно очаравајући – говори се да су свој језик створиле право од музике мора. Иако су потпуно способне да ходају по копну, чине то само у случају велике потребе. Углавном живе у јужним архипелашким морима, одликују се жестоком логиком, али то је логика океана, коју људи не могу да појме. Људско становништво Архипелага их веома поштује и држи се подаље од њих; на острвима се често чује изрека: „незнано као нереида“.

Раџаџоска

(м. *раџаџоск*, мн. *раџаџосци*, -сака)

Личи на велику веверицу зеленог крзна, са кратким рогом на челу. Ове животиње шире вести по Архипелагу. Знају више белосветских тајни – гласина, претеривања, истина, полуистина и четвртистина – него било ко други. Иако су физички безопасни, у раној младости могу да праве хаос на све стране јер воле несташлуке. Ако желите да проширите неку вест, а нисте претерано забринути да ли је истинита, само је реците рататосци.

Сирена

(м. **сиренац**; с. **сиренче**; зб. такође и **сирен-људи**, **сирен-народ**)

Већина сирена живи у северним архипелашким водама. Неки кланови, као што је племе Маријан, имају реп дугачак и по десет метара, а сваки реп сирене, без обзира на дужину, има 40.000 мишића (људи, поређења ради, имају око 650 мишића у читавом телу). Многи сирен-људи су музичари и изумели су многе подводне инструменте дивног звука и лепоте. Неке њихове песме, које су поделили са људима, ушле су у људску културу: сматра се да је Вивалди многе своје композиције преузео од сирен-народа.

Сфинга

Сфинге су даровити математичари и учењаци, немилосрдно лојални савезници и неумољиви непријатељи. Сфингин зуб, кад га човек држи у устима, омогућава власнику да разуме све језике; кад сфинга олиже некоме рану, скоро одмах зацели. Некада су живеле у северној Африци и југоисточној Азији, али с временом су се селиле светом док нису стигле до планинског полуострва на острву Литија. Они који желе да посете сфингине планине морају знати да сфинга, уколико не одговорите

тачно на загонетку коју ће вам поставити, има древно право да вас убије.

Турж шрујш

Модроцрни вепар ког је наводно једном јахао краљ Артур. Вепар може да достигне величину носорога и у стању је да растргне оног ко га уплаши или наљути, али углавном је благ и умиљат са децом. Дешава се да током олује пружи заклон ластама под трбухом и пазусима. На тлу је трапав, али је у води изузетно елегантан. Може да плива дуж читавог Архипелага а да не застане ни минут.

Химера

Химера личи на лава, али има и другу главу, козју, и реп који се завршава змијском главом. Те три главе имају свака свој мозак, нервни систем и тврдоглавост. Зато је химери тешко да направи онолико хаоса колико би иначе могла, јер се обично не слаже сама са собом шта да учини следеће.

Хиџокамџ

Хипокампи су прави морски коњи у океанима. Живе у крдима од десет до двадесет; мужјак је већи од женке,

али женка је бржа. По боји варирају од смарагднозелене, преко сиве па до, на северозападу, блиставе коралноружичасте. Неки су питоми и јашу их нереиде. Сви архипелашки бродови по закону морају користити снагу ветра или сунца, како би вода остала незагађена, да млади хипокампи (зову их и хиполини) могу да одрасту до пуне раскошне лепоте.